

Finanční arbitř

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město

Tel. 257 042 094, e-mail: arbitr@finarbitr.cz

www.finarbitr.cz

Evidenční číslo:

10084/2013

Registrační číslo (uvádějte
vždy v korespondenci):

171/SU/2013

Nález

Finanční arbitř příslušný k rozhodování sporů podle § 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 22. 2. 2013 podle § 8 zákona o finančním arbitrovi o návrhu ■ (dále též „Navrhovatel“), proti instituci, Vlastě Ženiškové, IČO 73402346, s místem podnikání JUDr. A. Žlábka 349, 344 01, Domažlice - Bezděkovské Předměstí (dále též „Instituce“), vedeném podle § 24 zákona o finančním arbitrovi podle tohoto zákona s přiměřeným použitím zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), ve věci určení, zda Instituci na základě smlouvy uzavřené dne 28. 11. 2012 vznikl nárok na provizi za zprostředkování spotřebitelského úvěru ve výši 17.500,- Kč, takto:

- I. **Určuje se, že Instituci, Vlastě Ženiškové, IČO 73402346, s místem podnikání JUDr. A. Žlábka 349, 344 01, Domažlice - Bezděkovské Předměstí, na základě smlouvy uzavřené dne 28. 11. 2012 platně nevznikl nárok na provizi za zprostředkování spotřebitelského úvěru ve výši 17.500,- Kč.**
- II. **Instituce, Vlasta Ženišková, je povinna podle § 17a zákona o finančním arbitrovi zaplatit sankci ve výši 15.000 Kč (slovy: patnáct tisíc korun českých), neboť finanční arbitř vyhovuje návrhu navrhovatele. Instituce je povinna uloženou sankci uhradit na účet Kanceláře finančního arbitra vedený u České národní banky, č. ú. ■, variabilní symbol platby ■, konstantní symbol platby ■, a to do 15 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto nálezu.**

O d ů v o d n ě n í :

1. Předmět řízení před finančním arbitrem a zkoumání podmínek řízení

Navrhovatel odmítá Instituci uhradit částku ve výši 17.500,- Kč, které se Instituce domáhá z titulu provize za zprostředkování smlouvy o spotřebitelském úvěru. Navrhovatel tvrdí, že Instituce nemá na uvedenou provizi nárok, protože uzavření smlouvy o spotřebitelském úvěru na částku 350.000 Kč nebylo dosaženo jejím přičiněním a nebyly tak splněny podmínky § 774 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“).

Navrhovatel dne 28. 11. 2012 uzavřel s Institucí zprostředkovatelskou smlouvu, na základě které se Instituce zavázala pro Navrhovatele obstarat možnost uzavřít se třetí osobou smlouvu

o spotřebitelském úvěru a Navrhovatel se zavázal zaplatit Instituci za tuto činnost provizi (dále jen „Zprostředkovatelská smlouva“).

Navrhovatel dále uzavřel dne 28. 11. 2012 se společností ■ (dále jen „Zprostředkovatel“) Smlouvu zprostředkovatelskou a smlouvu o vytvoření finanční analýzy dostupnosti úvěru č. 11692, na základě které se Zprostředkovatel zavázal pro Navrhovatele mj. vytvořit finanční analýzu dostupnosti úvěru a vyvíjet činnost tak, aby měl Navrhovatel možnost uzavřít smlouvu o spotřebitelském úvěru, a Navrhovatel se zavázal zaplatit Zprostředkovateli za tyto činnosti odměnu (dále jen „Smlouva o zprostředkování a finanční analýze“).

Navrhovatel uzavřel dne 9. 1. 2013 se společností ■ (dále jen „Věřitel“), smlouvu o úvěru č. ■, na jejímž základě se Věřitel zavázal poskytnout Navrhovateli úvěr ve výši 350.000 Kč a Navrhovatel se zavázal poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit úroky (dále jen „Smlouva o úvěru“).

Finanční arbitr nezjistil, že by Navrhovatel ve smluvním vztahu s Institucí vystupoval jako fyzická osoba, která jedná v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání. Finanční arbitr považuje Navrhovatele za spotřebitele ve smyslu ustanovení § 3 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi.

Z veřejně dostupných zdrojů, zejména živnostenského rejstříku, finanční arbitr zjistil, že Instituce je fyzickou osobou podnikající na základě živnostenského oprávnění mimo jiné i k provozování vázané živnosti „*Poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru*“ podle zákona č. 455/1991 Sb., živnostenského zákona, ve znění pozdějších předpisů, s datem vzniku oprávnění 1. 1. 2011, na dobu neurčitou. Jelikož finanční arbitr při zkoumání podmínek řízení nezjistil žádné skutečnosti, které by zpochybnil, že Instituce v předmětném smluvním vztahu vystupuje v postavení zprostředkovatele při zprostředkování spotřebitelského úvěru, považuje finanční arbitr Instituci za instituci ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi.

Finanční arbitr v rámci zkoumání podmínek řízení shledal, že Zprostředkovatelská smlouva je smlouvou, ve které se sjednává zprostředkování spotřebitelského úvěru. Zprostředkovatelská smlouva byla uzavřena za účinnosti zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o spotřebitelském úvěru“), a spotřebitelský úvěr, jehož chtěl Navrhovatel dosáhnout, není ve smyslu ustanovení § 2 zákona o spotřebitelském úvěru smluvním vztahem vyloučeným z působnosti tohoto zákona.

Finanční arbitr konstatuje, že je příslušný k rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí, neboť se jedná o spor mezi zprostředkovatelem a spotřebitelem při zprostředkování spotřebitelského úvěru podle ustanovení § 1 odst. 1 písm. c) ve spojení s ustanovením § 3 zákona o finančním arbitrovi, když k rozhodování tohoto sporu je podle ustanovení § 7 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, dána pravomoc českého soudu.

4. Tvrzení Navrhovatele

Navrhovatel tvrdí, že mu Instituce jako prostředník v rámci telefonního hovoru předala kontakt na Zprostředkovatele, s nímž Navrhovatel dne 28. 11. 2012 v 10:00 hod uzavřel bez přítomnosti Instituce Smlouvu o zprostředkování a finanční analýze. Na základě této smlouvy byla Zprostředkovatelem vypracována analýza dostupnosti úvěru a následně i Navrhovatelem

uzavřena (dne 9. 1. 2013) Smlouva o úvěru. Odměnu za zprostředkování Smlouvy o úvěru ve výši 32.148,- Kč Navrhovatel vyplatil Zprostředkovateli.

Zprostředkovatelskou smlouvu s Institucí Navrhovatel uzavřel dne 28. 11. 2012 v 15:00 v domnění, že Instituce bude důležitou osobou při získávání úvěru. Podle tvrzení Navrhovatele ale Instituce nesplnila jeho očekávání, když do celého procesu vyřizování Smlouvy o úvěru nezasáhla. Instituce se nezúčastnila žádného jednání, ani nebyla s Navrhovatelem v průběhu vyřizování Smlouvy o úvěru v žádném kontaktu. Navrhovatel ji ani osobně nezná. Jediná činnost Instituce podle Navrhovatele spočívala vedle předání kontaktu na Zprostředkovatele v zájmu Instituce o uzavření Zprostředkovatelské smlouvy a o vyplacení provize, a to bez vynaložení úsilí a finančních prostředků.

Navrhovatel je toho názoru, že Instituce si musela být vědoma toho, že skutečným zprostředkovatelem Smlouvy o úvěru byl Zprostředkovatel, a že odměna bude vyplacena jemu. Podle Navrhovatele nebylo uzavření Smlouvy o úvěru dosaženo přičiněním Instituce, a Instituce tedy nemá nárok na odměnu podle § 40 občanského zákoníku.

6. Tvrzení Instituce

Instituce potvrzuje, že dne 28. 11. 2012 uzavřela s Navrhovatelem Zprostředkovatelskou smlouvu. Navrhovatel s touto smlouvou souhlasil a podepsal ji svobodně a bez nátlaku.

Instituce dále tvrdí, že Navrhovateli domluvila schůzku s ■■■, který spolupracuje na základě licenční smlouvy se Zprostředkovatelem. Na této schůzce mělo podle Instituce dojít k podpisu „Návrhu na úvěr“. ■■■ Navrhovateli podle tvrzení Instituce vše srozumitelně vysvětlil a Navrhovatel se vším souhlasil.

Instituce tvrdí, že na žádost Navrhovatele ■■■ se Zprostředkovatelem domluvil oproti původní požadované výši úvěru její navýšení o 50.000,- Kč.

Podle tvrzení Instituce dále Navrhovatel komunikoval již jen se Zprostředkovatelem.

Instituce Navrhovateli zaslala fakturu na částku ve výši 17.500,- Kč, tj. 5% z úvěru.

Instituce se Navrhovatele pokusila několikrát telefonicky kontaktovat. Navrhovatel reagoval až po několika dnech, kdy fakturu odmítl zaplatit s tím, že je to moc, že peníze nemá. Při podpisu Zprostředkovatelské smlouvy Navrhovatel toto nenamítal. Instituce zaslala Navrhovateli celkem tři upomínky, na které Navrhovatel nereagoval.

Instituce uzavírá, že skutečným zprostředkovatelem Smlouvy o úvěru je ona, a odkazuje na uzavřenou Zprostředkovatelskou smlouvu.

K opakovaným výzvám finančního arbitra k poskytnutí vysvětlení a předložení dokladů o tom, jak Instituce získala kontakt na ■■■, jak ověřila, zda je ■■■ schopen poskytnout Navrhovateli odpovídající úvěr, jak byl Navrhovatel informován o výsledku její zprostředkovatelské činnosti, zda Navrhovateli poskytla předšmluvní informace a náležitě vysvětlení dle ustanovení § 5 odst. 1 ve spojení s § 5 odst. 6 a § 5 odst. 5 ve spojení s § 5 odst. 6 zákona o spotřebitelském úvěru a v jakém právním vztahu je Instituce vůči Zprostředkovateli a vůči Věřiteli se Instituce v průběhu řízení nevyjádřila.

7. Dokazování a právní posouzení

Finanční arbitr podle § 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu s tímto zákonem a zvláštními právními předpisy. Podle § 12 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi není vázán návrhem a aktivně opatřuje důkazy.

Předmětem sporu mezi Navrhovatelem a Institucí je oprávněnost nároku Instituce na odměnu za zprostředkování Smlouvy o úvěru.

Ačkoli Instituce v řízení ani na opakované výzvy finančního arbitra neposkytla vysvětlení a nepředložila důkazy či požadované doklady, finanční arbitr shledal, že byl zjištěn skutkový stav věci tak, že o něm nemá důvodné pochybnosti, a je možné jeho objektivní právní posouzení. Finanční arbitr provedl navržené důkazy, které byly potřebné ke zjištění stavu věci, a provedl jím shromážděné důkazy, když hodnotil každý důkaz jednotlivě a všechny v jejich vzájemné souvislosti, uvážil o nich a vyvodil z nich skutkové závěry, které právně posoudil, jak následuje.

V řízení vzal finanční arbitr za prokázané, že Navrhovatel a Instituce uzavřeli dne 28. 11. 2012 Zprostředkovatelskou smlouvu, a to v režimu občanského zákoníku, jak plyne nejen z jejího slovního označení a odkazu na občanský zákoník v názvu smlouvy „*Zprostředkovatelská smlouva uzavřená dle ustanovení § 774 a násl. občanského zákoníku*“, ale též z jejího obsahu.

Zprostředkovatelská smlouva ve svém článku I. „Předmět“ upravuje závazky smluvních stran. Instituce se v odst. 1 tohoto článku zavázala „*že pro zájemce (rozuměj Navrhovatele) obstará možnost uzavřít se třetí osobou smlouvu o úvěru, jejímž předmětem bude poskytnutí spotřebitelského úvěru ve výši 300.000,- Kč*“. Navrhovatel se v odstavci 2. tohoto článku zavázal „*zaplatit zprostředkovateli za jeho činnost provizi*“. Podle článku II. „Provize“ odst. 2. Zprostředkovatelské smlouvy „*[n]árok na provizi vzniká v den vyplacení úvěru.*“.

Závazek Navrhovatele k zaplacení odměny je konkretizován článkem II. odst. 1 Zprostředkovatelské smlouvy, a to upřesněním výše odměny náležející Instituci v případě poskytnutí zprostředkovaného úvěru. Instituci v takovém případě náleží provize ve výši 5% z úvěru.

Na Zprostředkovatelskou smlouvu je v tomto případě nutno nahlížet jako na smlouvu, ve které se sjednává zprostředkování spotřebitelského úvěru a je tedy třeba vedle občanského zákoníku aplikovat i zákon o spotřebitelském úvěru. Instituce ve smluvním vztahu vystupuje jako osoba, která není věřitelem a která v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání za odměnu nabízí, že spotřebiteli obstará možnost uzavřít smlouvu, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, s věřitelem nebo mu pomůže tuto smlouvu uzavřít.

Ze shodných tvrzení Navrhovatele a Instituce vzal finanční arbitr za prokázané, že Instituce předala Navrhovateli kontakt na Zprostředkovatele.

V řízení před finančním arbitrem bylo dále prokázano, že Navrhovatel uzavřel dne 28. 11. 2012 Smlouvu o zprostředkování a finanční analýze, a to se Zprostředkovatelem. Zprostředkovatel vypracoval v souladu s uvedenou smlouvou „*finanční analýzu dostupnosti úvěru*“, v níž Navrhovatele informoval o možnosti uzavření smlouvy o spotřebitelském úvěru s Věřitelem. Navrhovatel následně uzavřel Smlouvu o úvěru s Věřitelem, a to smlouvu o spotřebitelském úvěru ve výši 350.000,- Kč.

7.1. Obsah Zprostředkovatelské smlouvy

Jak bylo uvedeno výše, Zprostředkovatelská smlouva mezi Navrhovatelem a Institucí byla uzavřena v režimu občanského zákoníku, resp. zákona o spotřebitelském úvěru.

Zprostředkovatelská smlouva se sestává ze tří článků, kromě podstatných náležitostí tohoto smluvního typu upravuje pouze splatnost odměny Instituce.

Podmínky vzniku nároku Instituce na odměnu (dále jen „Provize“) jsou upraveny v článku II. Zprostředkovatelské smlouvy. Podle ustanovení odstavce 1. tohoto článku se Navrhovatel zavázal zaplatit Instituci Provizi „za zprostředkování smlouvy o úvěru dle čl. I této smlouvy“. Smlouva o úvěru, je v článku I. Zprostředkovatelské smlouvy specifikována jako smlouva „jejímž předmětem bude poskytnutí spotřebitelského úvěru ve výši 300.000,- Kč“. Podle druhé věty tohoto ustanovení ovšem „[k]onkrétní výše úvěru, stejně jako to, zda bude úvěr poskytnut, je určena posouzením ze strany poskytovatele (rozuměj Věřitele).“ Z tohoto ustanovení vyplývá, že je Navrhovatel povinen zaplatit Instituci Provizi za zprostředkování smlouvy o úvěru, jejímž předmětem bude poskytnutí spotřebitelského úvěru ve výši 300.000,- Kč, resp. ve výši podle posouzení poskytovatele úvěru. Odst. 2. článku II. Zprostředkovatelské smlouvy stanoví okamžik vzniku nároku Instituce na Provizi na „den vyplacení úvěru“. Z tohoto ujednání vyplývá, že nárok Instituce na Provizi je podmíněn nejen uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru, tedy v souladu s ustanovením § 774 občanského zákoníku dosažením výsledku, ale dokonce až vyplacením úvěru.

V odstavcích 3. a 4. článku II. si smluvní strany sjednaly, že je Provize „splatná v den vyplacení úvěru“ a že je v ní zahrnuta i náhrada nákladů Institucí vynaložených v souvislosti s plněním jejího závazku.

Poslední částí Zprostředkovatelské smlouvy je článek III. „Závěrečná ustanovení“. Odst. 1. tohoto článku obsahuje prohlášení stran o tom, že smlouvu uzavřely svobodně a vážně, nikoliv v tísní atd. V odst. 2. je uveden počet vyhotovení smlouvy a následují podpisy Navrhovatele a Instituce s uvedením místa a data uzavření.

7.2. Smlouva o zprostředkování obecně

Smlouvou zprostředkovatelskou upravenou v § 774 a násl. občanského zákoníku „se zprostředkovatel zavazuje obstarat zájemci za odměnu uzavření smlouvy a zájemce se zavazuje zprostředkovateli poskytnout odměnu tehdy, byl-li výsledek dosažen přičiněním zprostředkovatele“.

Podstatnými náležitostmi smlouvy je označení smluvních stran, tedy zájemce a zprostředkovatele, určení smlouvy, kterou chce zájemce uzavřít, a určení odměny zprostředkovateli. Namísto konkrétní výše odměny lze ve smlouvě sjednat postup, jak bude určena.

Smlouva o zprostředkování podle občanského zákoníku nevyžaduje ke své platnosti písemnou formu. Písemné ujednání o odměně zprostředkovateli je ovšem vyžadováno, jak bude rozvedeno níže, zákonem o spotřebitelském úvěru.

7.3. Smlouva o zprostředkování spotřebitelského úvěru

Zákon o spotřebitelském úvěru platný a účinný v době uzavření Zprostředkovatelské smlouvy

stanovil v § 17 odst. 1 povinnost zprostředkovatele uvádět v dokumentaci „určené pro spotřebitele... rozsah svých oprávnění, zejména, že vykonává zprostředkovatelskou činnost výhradně pro jednoho nebo více věřitelů že tuto činnost nevykonává pro žádného věřitele“.

Zprostředkovatel je podle § 17 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru také povinen, v případě, že má odměnu za jeho služby platit spotřebitel, dohodnout odměnu se spotřebitelem „v listinné podobě nebo na jiném trvalém nosiči dat“, a to ještě před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru.

Další povinností zprostředkovatele stanovenou zákonem o spotřebitelském úvěru je podle § 5 odst. 6 povinnost „poskytnout spotřebiteli... informace (rozuměj předsmulvní informace) ve stejném rozsahu, v jakém je povinen poskytnout je věřitel“. Zprostředkovatel je tak povinen spotřebiteli nejen poskytnout s dostatečným předstihem před uzavřením smlouvy/závazným návrhem spotřebitele na uzavření takové smlouvy informace uvedené v příloze č. 2 k zákonu o spotřebitelském úvěru, ale musí mu poskytnout i náležité vysvětlení tak, aby byl spotřebitel schopen posoudit, „zda navrhovaná smlouva, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, odpovídá jeho potřebám a finanční situaci“.

Předsmulvními informacemi, které musí být spotřebiteli poskytnuty dle § 5 odst. 1 ve spojení s § 5 odst. 6 zákona o spotřebitelském úvěru, jsou například informace o druhu úvěru, věřiteli a zprostředkovateli, celkové výši a podmínkách čerpání spotřebitelského úvěru, výpůjční úrokové sazbě, apod. Náležitým vysvětlením, ke kterému je zprostředkovatel povinen dle § 5 odst. 5 ve spojení s § 5 odst. 6 zákona o spotřebitelském úvěru, se rozumí zejména vysvětlení předsmulvních informací, nabízeného spotřebitelského úvěru, důsledků prodlení apod.

Nesplnění výše uvedených povinností je dle § 20 zákona o spotřebitelském úvěru správním deliktem, za který je možno zprostředkovateli uložit pokutu.

7.4. Činnost zprostředkovatele

Smlouvu o zprostředkování podle občanského zákoníku uzavírá zájemce se zprostředkovatelem s vědomím, že mu zprostředkovatel bude nápomocen a umožní mu uzavření smlouvy s třetí osobou. Do smluvního vztahu se zprostředkovatelem zájemce vstupuje zpravidla proto, že nemá dostatek znalostí/zkušeností či z jiného důvodu mu má spolupráce se zprostředkovatelem usnadnit uzavření „cílové“ smlouvy se třetí stranou. Úloha zprostředkovatele je patrná již z názvu smlouvy. Zprostředkovatel má fungovat jako jakýsi prostředník mezi zájemcem a třetí osobou při dojednávání zamýšlené smlouvy, má budoucím smluvním stranám zprostředkované smlouvy vzájemně tlumočit návrhy, případně mezi nimi vyjednat některé náležitosti zamýšlené smlouvy.

Činnost zprostředkovatele tedy podle názoru finančního arbitra zahrnuje vedle vyhledání potenciálních kontrahentů, jehož předpokladem je zjištění jejich zájmu o uzavření smlouvy se zájemcem, i jednání s těmito osobami ve věci zprostředkované smlouvy. Zprostředkovatel je osobou, jejímž prostřednictvím dochází mezi smluvními stranami k dojednání obsahu zamýšlené smlouvy, on tedy smluvním stranám tlumočí vzájemné návrhy a vyjednávání se děje jeho prostřednictvím. Na okolnostech konkrétního případu pak závisí míra požadované aktivity zprostředkovatele. Jinou aktivitu bude zprostředkovatel vyvíjet v případě, kdy kontrahent nebude mít k obsahu zamýšlené smlouvy připomínky, jinou činnost zprostředkovatele bude vyžadovat situace, kdy bude tato osoba k obsahu zprostředkované smlouvy předkládat připomínky zásadní. Stejně tak v případě, kdy zprostředkovatel nalezne několik potenciálních kontrahentů a zprostředkování bude vyžadovat jednání se všemi těmito osobami, bude míra nutné aktivity

zprostředkovatele jiná, než pokud zprostředkovatel nalezne pouze jednoho potenciálního kontrahenta.

Činnost zprostředkovatele (obstarání uzavření smlouvy) obdobně definoval Nejvyšší soud České republiky ve svém rozhodnutí ze dne 28. 6. 2007, sp. zn. 33 Odo 533/2005, jako činnost, která „zahrnuje vyhledávání osob, které mohou být uvažovány jako smluvní strany se zájemcem, navázání styku s nimi a zjišťování konkrétního úmyslu uzavřít zprostředkovanou smlouvu“. Závazkem zprostředkovatele je aktivně konat, vyvíjet určitou činnost, která zájemci umožní uzavřít zprostředkovanou smlouvu. Zprostředkovatel zpravidla zjišťuje osoby, které by mohli se zájemcem smlouvu uzavřít, navazuje s nimi kontakt, zjišťuje jejich skutečný zájem a o těchto osobách následně zájemce informuje.

Cílem, s jakým zájemce do smluvního vztahu založeného smlouvou o zprostředkování vstupuje, je uzavření zprostředkované smlouvy. Zprostředkovatel svůj smluvní závazek splní již obstaráním možnosti smlouvu uzavřít, ovšem nárok na odměnu zprostředkovateli vzniká až okamžikem uzavření zprostředkované smlouvy.

Nárok zprostředkovatele na odměnu je podmíněn tím, aby k uzavření zprostředkované smlouvy došlo jeho přičiněním. Pojem „přičinit se“ ve smyslu § 774 občanského zákoníku vyložil opět Nejvyšší soud České republiky ve svém rozhodnutí ze dne 7. 11. 2000, sp. zn. 30 Cdo 1593/2000, jako „vyvinout velké úsilí, postarat se, vynasnažit se, zasadit se o něco“. Podle uvedeného rozhodnutí má zprostředkovatel nárok na odměnu „za předpokladu, že mezi výsledkem, tj. uzavřením požadované smlouvy zájemcem s třetí osobou, a činností zprostředkovatele, je vztah příčiny a následku (vztah příčinné souvislosti), opravňující závěr, že nebyť snahy, úsilí zprostředkovatele, směřující k zajištění příležitosti pro zájemce uzavřít smlouvu s třetí osobou, k tomuto výsledku by nedošlo. Závěr v tomto směru odvisí od okolností konkrétního případu a jejich hodnocení ve vzájemných souvislostech.“.

7.5. Oprávněnost nároku Instituce na Provizi

Z textu Zprostředkovatelské smlouvy vyplývá podmíněnost nároku Instituce na Provizi dvěma skutečnostmi. První podmínkou vzniku nároku je vyplacení spotřebitelského úvěru, k němuž může dojít až po uzavření zprostředkované smlouvy. Druhou podmínkou je, aby byl tento spotřebitelský úvěr zprostředkován právě Institucí.

Ve světle výkladu Nejvyššího soudu, od něhož nemá finanční arbitr důvod se odchýlit, měla Instituce v souladu s uzavřenou Zprostředkovatelskou smlouvou aktivně konat – vyhledat potenciální smluvní partnery Navrhovatele, navázat s nimi kontakt a zjistit, zda mají v úmyslu uzavřít s Navrhovatelem smlouvu o úvěru blíže specifikovanou ve Zprostředkovatelské smlouvě. V rámci řízení před finančním arbitrem bylo prokázáno, že Instituce Navrhovateli pouze předala kontakt na Zprostředkovatele. Instituce tedy při plnění svého závazku ze Zprostředkovatelské smlouvy vyhledala kontakt nikoliv na osobu, s níž by Navrhovatel mohl uzavřít zamýšlenou smlouvu o spotřebitelském úvěru, ale pouze na osobu, která měla uzavření takové smlouvy Navrhovateli zprostředkovat.

Nebylo prokázáno, že by Instituce před předáním tohoto kontaktu Navrhovateli ověřovala, zda je Zprostředkovatel ochoten smlouvu o spotřebitelském úvěru s Navrhovatelem uzavřít. V rámci řízení finanční arbitr z webových stránek Zprostředkovatele zjistil, že Zprostředkovatel se neprezentuje jako věřitel, nýbrž výhradně jako zprostředkovatel spotřebitelského úvěru, když na webové stránce ■■■ uvádí „[p]ůsobíme jako nezávislý finanční makléř a zprostředkováváme nejširší nabídku finančních produktů významných českých finančních

společnosti. “ Z takového prohlášení je podle finančního arbitra zřejmé, že Zprostředkovatel není věřitelem, a tedy ani nemohl Navrhovateli spotřebitelský úvěr poskytnout.

Při posuzování oprávněnosti nároku Instituce na Provizi je třeba přihlídnout také ke skutečnosti, že účelem, který Navrhovatel uzavřením Zprostředkovatelské smlouvy sledoval (jak vyplývá z textu Zprostředkovatelské smlouvy) bylo uzavření smlouvy o spotřebitelském úvěru. Vzhledem ke skutečnosti, že smlouva o spotřebitelském úvěru spadá do působnosti zákona o spotřebitelském úvěru, musí Zprostředkovatelská smlouva zároveň splňovat náležitosti tohoto zákona co do obsahu a podmínek sjednávání a Instituce musí plnit povinnosti uložené zprostředkovateli tímto zákonem.

Instituce měla v souladu se § 17 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru v dokumentaci určené Navrhovateli uvádět rozsah svých oprávnění. Z podkladů předložených účastníky sporu splnění této povinnosti Instituce nevyplývá. V řízení tedy nebylo prokázáno, že Instituce Navrhovatele informovala o tom, zda spolupracuje výhradně s jedním nebo s více věřiteli nebo jako zprostředkovatel, který tuto činnost nevykonává pro žádného věřitele, ale výhradně pro Navrhovatele.

Instituce měla Navrhovateli podle § 5 odst. 1) ve spojení s § 5 odst. 6 a dle § 5 odst. 5 ve spojení s § 5 odst. 6 zákona o spotřebitelském úvěru v rámci své činnosti poskytnout předsmluvní informace a náležitě vysvětlit. V řízení před finančním arbitrem Instituce splnění těchto povinností rovněž neprokázala.

Instituce splnila jedinou povinnost stanovenou zákonem o spotřebitelském úvěru, a to podle § 17 odst. 2 povinnost dohodnout s Navrhovatelem svou odměnu v listinné podobě ještě před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru.

Jak již bylo shora uvedeno, ze shodných tvrzení účastníků řízení před finančním arbitrem bylo zjištěno, že Instituce předala Navrhovateli kontakt na Zprostředkovatele. Dále bylo zjištěno, že Navrhovatel uzavřel se Zprostředkovatelem Smlouvu o zprostředkování a finanční analýze, na jejímž základě byla mezi Navrhovatelem a Věřitelem uzavřena Smlouva o úvěru.

Z uvedeného vyplývá, že Instituce obstarala Navrhovateli možnost uzavřít Smlouvu o zprostředkování a finanční analýze. Text Zprostředkovatelské smlouvy však výslovně stanovil povinnost Instituce obstarat Navrhovateli možnost uzavřít smlouvu o spotřebitelském úvěru a povinnost Navrhovatele za uvedenou činnost zaplatit Instituci Provizi. Nárok Instituce na Provizi je tak podle článku II. odst. 1 Zprostředkovatelské smlouvy podmíněn mimo jiné tím, že uzavření Smlouvy o úvěru zprostředkuje Navrhovateli Instituce.

K argumentaci Instituce, která opírá svůj nárok na Provizi o předání kontaktu na Zprostředkovatele, finanční arbitr uvádí, že i v případě, že by byl Zprostředkovatel poskytovatelem úvěru, samotné předání kontaktu by nenaplnilo znaky zprostředkování ve smyslu § 774 občanského zákoníku, na který Zprostředkovatelská smlouva sama odkazuje, neboť zprostředkování zahrnuje vedle případného předání kontaktu na kontrahenta řadu dalších činností.

Předání kontaktu bez ověření zájmu kontrahenta na uzavření zprostředkované smlouvy nezaručí zájemci možnost zamýšlenou smlouvu uzavřít. Instituce měla nejprve ověřit, zda je Zprostředkovatel ochoten uzavřít zprostředkovanou smlouvu. V uvedeném případě, kdy Instituce předala Navrhovateli kontakt na Zprostředkovatele, který neměl zájem na uzavření Navrhovatelem zamýšlené smlouvy, tak podle názoru finančního arbitra nejde o zprostředkování

ve smyslu § 774 občanského zákoníku. Finanční arbitr pro úplnost dodává, že ani na samotné negociaci Smlouvy o úvěru se Instituce nepodílela. Sama Instituce uvedla, že Navrhovatel jednal výhradně se Zprostředkovatelem. Smlouvu o úvěru mezi Navrhovatelem a Věřitelem tedy zprostředkoval Zprostředkovatel, a proto Instituci Provize nenáleží.

Ke stejnému závěru dospěl ve svém rozhodnutí ze dne 6. 9. 1996, sp. zn. 16 Ca 267/96-17, Krajský soud Ústí nad Labem, když konstatoval: „*Nedojde-li k uzavření obchodu (uzavření smlouvy) prostřednictvím zprostředkovatele, ale pouze k podání určitých informací, nejedná se o splnění závazku ze zprostředkovatelské smlouvy, ze kterého by vznikl nárok na provizi. ...V daném případě zprostředkovatel neobstaral uzavření smlouvy, ale pouze podal žalobci informaci, ohledně uzavření smlouvy nejednal s oběma stranami... Mezi zprostředkováním konkrétního obchodu a podáním informace je však rozdíl.*“. V uvedeném rozhodnutí soud doplnil, že v případě, že by mělo být předmětem smlouvy pouhé předání informace, jednalo by se o jinou smlouvu než o zprostředkovatelskou podle občanského zákoníku. Zároveň soud poukázal na skutečnost, že v případě jednání o zprostředkované smlouvě komunikují potenciální smluvní strany prostřednictvím zprostředkovatele („*V daném případě nedošlo k uzavření obchodu prostřednictvím zprostředkovatele, tedy paní B, ale z její strany byla podána pouze informace, takže nelze v tomto případě souhlasit s názorem žalobce, že se jednalo o zprostředkovatelskou smlouvu uzavřenou mezi žalobcem a paní B, ze které by měla nárok na provizi. ...Správní orgán prověřoval, zda mezi žalobcem a obchodním partnerem X, a.s. vystupoval zprostředkovatel, přičemž bylo doloženo, že nikoliv, že smlouva byla uzavřena přímo s žalobcem.*“). Obdobně se vyjádřil i Nejvyšší soud České republiky v rozhodnutí ze dne 28. 2. 2002, sp. zn. 30 Cdo 772/2001, v němž uvedl, že „*dojde-li k uzavření smlouvy mezi zájemcem a třetí osobou, avšak bez účasti zprostředkovatele, nárok na odměnu zprostředkovateli nevznikne*“.

Nad rámec výše uvedeného finanční arbitr k rozdílu mezi předáním kontaktu a zprostředkováním ve smyslu předchozího odstavce odkazuje na výkladové stanovisko České národní banky ze dne 10. 5. 2011 vztahujícího se k ustanovení § 2 písm. b), § 3 písm. a) a souvisejících ustanovení zákona č. 38/2004 Sb. o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích“). V tomto stanovisku se Česká národní banka zabývala rozdílem mezi tzv. „tipářstvím“ a zprostředkováním pojištění. Ačkoliv byla takto rozebírána úprava zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích, uvedený výklad lze vztáhnout i na zprostředkování podle občanského zákoníku, resp. zákona o spotřebitelském úvěru. Česká národní banka ve svém stanovisku uvedla, že „*[č]innost „tipáře“ ... nesmí přesáhnout hranici, kdy v obecné rovině zjistí zájem osoby o případné uzavření pojistné smlouvy, resp. zájem o pojištění konkrétního pojistného nebezpečí, a tuto informaci společně s kontaktními údaji předá pojišťovacímu zprostředkovateli nebo pojišťovně.*“. Účelem tohoto výkladu bylo odlišení tzv. „tipářů“, jejichž činnost není zprostředkováním v pojišťovnictví ve smyslu ZPZ a nepodléhá dohledu České národní banky, od činnosti zprostředkovatelů, jejichž činnost takovému dohledu podléhá a je podmíněna mimo jiné odbornými znalostmi v oboru. Ve světle uvedeného stanoviska lze činnost Instituce (navzdory závazku, k jehož plnění se ve Zprostředkovatelské smlouvě zavázala) označit za činnost obdobnou „tipářství“, kdy Instituce pouze zjistila zájem Navrhovatele na získání spotřebitelského úvěru a tuto informaci předala Zprostředkovateli, neboť, jak Instituce v rámci řízení sama uvedla, „*mu (rozuměj Navrhovatel) domluvila schůzku... s p. ■ (rozuměj Zprostředkovatelem)..... Dále již komunikoval p. ■ (rozuměj Navrhovatel) pouze s firmou ■ (rozuměj Zprostředkovatelem)*“.

Jak z občanského zákoníku, tak z textu Zprostředkovatelské smlouvy vyplývá, že Instituci náleží odměna jen za předpokladu, že Instituce zprostředkuje smlouvu, v tomto případě Smlouvu o

úvěru. Instituce ovšem předáním kontaktu na Zprostředkovatele Navrhovateli pouze umožnila uzavření Smlouvy o zprostředkování a finanční analýze. Instituce tedy nesplnila své povinnosti vyplývající ze Zprostředkovatelské smlouvy, když Smlouvu o úvěru nezprostředkovala.

8. K výroku rozhodnutí

Finanční arbitr dospěl k závěru, že Instituce pouhým předáním kontaktu na Zprostředkovatele nesplnila svůj smluvní závazek zprostředkovat Navrhovateli uzavření Smlouvy o úvěru. Instituci tedy nevznikl nárok na Provizi dle článku II. „Provize“ odst. 1. Zprostředkovatelské smlouvy a Navrhovatel proto není povinen Institucí požadovanou Provizi platit.

Jelikož finanční arbitr v nálezu vyhověl Navrhovateli, ukládá zároveň Instituci ve výroku II. tohoto nálezu v souladu s ustanovením § 17a zákona o finančním arbitrovi sankci. Toto ustanovení stanoví výši ukládané sankce, která činí 10 % z částky, kterou je Instituce podle nálezu povinna zaplatit Navrhovateli, přičemž pokud je takto vypočtená sankce nižší než 15.000 Kč, je finanční arbitr povinen uložit sankci právě ve výši 15.000 Kč. Zaplacení 15.000,- Kč uloží finanční arbitr podle uvedeného ustanovení i v případech, kdy předmětem sporu není peněžitá částka. Finanční arbitr proto v řízení uložil sankci ve výši této spodní hranice. Sankce je příjmem státního rozpočtu a Instituce je povinna ji zaplatit ve lhůtě a způsobem uvedeným ve výroku tohoto nálezu.

Na základě všech uvedených skutečností rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto nálezu.

P o u č e n í :

Proti tomuto nálezu lze podle § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi do 15 dnů od jeho doručení podat písemně odůvodněné námitky k finančnímu arbitrovi. Práva podat námitky se lze vzdát. Včas podané námitky mají odkladný účinek.

Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci. Nález je podle § 17 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi vykonatelný podle občanského soudního řádu, jakmile uplyne lhůta k plnění.

V Praze dne 12. 12. 2013

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr